

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆ. — Երկրագործութիւնը զբաղւում է բոյսերի և կենդանիների արտադրութեամբ:

Հողը նպաստաւոր պայմաններով շահագործելու համար պէտք է փորձառու և հմուտ լինել երկրագործութեան արհեստին. տգէտ երկրագործը նոյն իսկ պարարտ հողից չի կարող ստանալ այն արդիւնքը, որ պիտի ստանար մի հմուտ երկրագործ:

Հողի արդիւնաբերութիւնը կախուած չէ միայն երկրագործի կամքից, այլ նաև շրջապատող օդերևութաբանական հանգամանքներից. մարդս անկարող լինելով իշխել բնական տարրերի վերայ, ակամայ հնազանդում է նոցա օրէնքներին: Մշակութիւնը յաջող պայմանների մէջ դնելու համար անհրաժեշտ է ծանօթ լինել ոչ միայն լոյսի, խոնաւութեան, ջերմութեան, բարեխառնութեան, կլիմայի և այլ բնական հանգամանքների հետ, այլ և ապրած միջավայրի երկրաբանական դրութեան և ժողովրդի տնտեսագիտական պահանջների հետ: Պէտք է լաւ ծանաչել և իմանալ հողերի յատկութիւնները, բոյսերի պահանջներն ու մշակութիւններն, մեքենաների և գործիքների՝ ինչպէս նաև երկրագործական բոլոր գործողութիւնների կիրառութիւնները, վերջապէս հողի արտադրութիւնը օգտակար դարձնելու խնայողական միջոցները:

Հողի արտադրութեան մի մասը մարդկանց համար անմիջապէս գործածելի է, իսկ մի մասն էլ կենդանիների միջոցով փոխւում է կենդանական ոյժի, մսի, կաթի, բուրդի և այլ բաների: Այդ կենդանիները կոչւում են ագարակէ կենդանիներ, ինչպէս ձին, եղը, գոմէշը, ոչխարը և այլն: Առանց այս կենդանիների անկարելի է մշակութիւնը. նոքա են որ աշխատում են, նոքա են որ բոյսերի անգործածելի մասերը գործածելի նիւթերի են վերածում, դարձեալ նոքա են որ հողի արտադրած նիւթերի մի մասը աղբի ձևով կըրկին նորան են վերադարձնում:

Երկրագործութիւնը մի լոկ արհեստ չէ և ոչ մի լոկ գիտութիւն, ինչպէս շատերը կարծում են, այլ մի ճարտարարուեստ որ իր մէջ պարունակում է թէ գիտութիւն և թէ արհեստ: Գիտութիւնը զանազան միջոցներ է ստեղծում երկրագործութիւնը կատարելագործելու, իսկ արհեստը գիտութեան ստեղծած միջոցները ի գործ է դնում: Ուրեմն երկրագործութիւնը մի ճարտարարուեստ է, որ ամէն ջանք գործ է դնում որ և է երկրի կամ դաւառի բնական դրութեան և տնտեսական պահանջների համաձայն խնայողական միջոցներով հողից մեծագոյն արդիւնք ստանալ:

Արդարեւ, երկրագործութիւնը մի ճարտարարուեստ է, որովհետեւ բոլոր երկրագործների նպատակն է սերմի, օղի, ջրի, հողի և աղբի մէջ գտնուած նախնական նիւթերը կերպարանափոխել բոյսերի և կենդանիների, ինչպէս արուեստագէտները կտաւի և զանազան հիւսուածքների են փոխում վուշր, կանեփը, բամբակը և ուրիշ նախնական նիւթեր. վերջինիս աշխատանոցը գործարանն է, իսկ առաջինին՝ հողը և ագարակը. բնական է, որ երկուսն էլ միեւնոյն պայմանների տակ չեն գտնուում. արուեստագէտի արտագրութիւնը սահմանուած է միայն մի տեսակի համար, մինչդեռ երկրագործինը շատ ատեսակի. առաջինը որոշել է իր գործի պայմանները, նախապէս իմանում է թէ որչափ շահ կը բերէ արտադրած առարկան. իսկ երկրորդը առանց օթերեութեան հանգամանքների աջակցութեան չէ կարող գործել և ոչ իր ուզածի պէս վճռել իւր գործի պայմանները. միշտ ի նկատի պիտի ունենայ կարկուտը, քամին, երաշտութիւնը, փնասակար միջատներն և այլն. հակառակ դէպքում մի օրուայ, նոյն իսկ մի ժամուայ մէջ կարող է պատահիլ, որ իւր հունձը ոչնչանայ: Երկրագործը նաև պարտաւորուած կէտ առ կէտ պէտք է հետեւէ խնայողական պայմաններին և ըստ այնմ որոշէ մշակութեան դրութիւնը. ապա թէ ոչ՝ կարող է մեծամեծ փնասների ենթարկուիլ. օրինակի համար սրանից մի քանի տարիներ առաջ տորոնի մշակութեամբ երկրագործները մեծ փող էին շահում, ընդարձակ դաշտեր էին յատկացուել այդ բոյսի մշակութեան. վեր-

Ջերս Եւրոպայում՝ գտան տորոնին փոխարինող մի քիմիական բաղադրութիւն, որ աւելի լաւ է և աժան է ծախւում. ուստի տորոնը կորցրեց իր արժէքը, իսկ երկրագործները տուժեցին ստիպուած լինելով փոխել իրենց մշակութեան դրութիւնը, որ խիստ դժուարին է և մեծամեծ ծախսեր է պահանջում:

Մեր բոլոր ասածներից հետևում է, որ երկրագործը պէտք է լինի խոհեմ, փորձառու և հմուտ իւր արհեստին. առանց գործնականի գիտութիւնը այնքան արժէք չունի, իսկ առանց գիտութեան գործնականն էլ բաւական չէ. արդէս երկրագործն անկարող է գործադրել գիտութեան սկզբունքների վերայ [հիմնուած աշխատութեան մի լաւագոյն եղանակ:

Երկրագործութեան օժանդակ գիտութիւններն են. երկրաբանութիւն, հանքաբանութիւն, բուսաբանութիւն, կենդանաբանութիւն, քիմիա, բնագիտութիւն և մեքենագիտութիւն. այս գիտութեանց միջոցով պիտի ուսումնասիրենք երկրագործութիւնը, որ բաղմաթիւ ճիւղերի է բաժանւում. որոնցից Հողագործութիւնը պիտի լինի մեր ուսումնասիրութեան առարկան՝ հետևեալ կարգով. Ա. Հողագիտութիւն. Բ. Օրէնքաբանութիւն. Գ. Բոյսերի անդամութիւնը և կենսութիւնը. Դ. Հողի մէջ գտնուած օրգանիզմները. Ե. Հողերի բարեկեցութիւնը (մարդաստանում և կրախտանում). Զ. Պարարտանութիւն (կենդանական, բուսական և քիմիական աղբեր). Է. Երկրագործական մեքենաներ և գործիքներ (շնչաւոր և անշնչ). Ը. Երկրագործական գործողութիւններ. Թ. Մշակութիւն. Ժ. Բերեցիկագիտութիւն:

Մեկնան Դազարսեան

